

Beleidsnota

**Open leermiddelen (OER), in de eigen taal,
op de eigen manier**

<http://langoer.eun.org>

AUTEURS

Monique Udnaes, Gard Titlestad en Øystein Johannessen

INPUT

In de ontwikkelfase hebben projectpartners en vele internationale experts hun input geleverd. Dank aan hen allen!

PROJECTPARTNERS

Cor van der Meer, Marit Bijlsma, Fryske Akademy, Nederland (projectcoördinatie)

Katerina Zourou, Giulia Torresin, Ioannis Lefkos, Web2Learn, Griekenland (projectmanagement)

Elena Shulman, Valentina Garoia, Europees Schoolnet, België

Sylvi Vigmo, Linda Bradley, Universiteit van Gothenburg, Zweden

Malgorzata Kurek, Anna Skowron, Jan Długosz Universiteit, Polen

Vaiva Zuzeviciute, Mykolas Romeris Universiteit, Litouwen

Gard Titlestad, Monique Udnaes, Øystein Johannessen, Internationale Raad voor Open en Lange afstandsonderwijs, Noorwegen

Anne-Christin Tannhäuser, Europese Stichting voor Kwaliteit in E-onderwijs, België

Sanita Lazdina, Ilga Suplinska, Rezekne Instituut voor Hoger Onderwijs, Letland

GRAFISCH ONTWERP

Stefanos Xenakis www.steartworks.com

VERTALING

Anne Popkema www.taalburopopkema.nl

VOLG ONS

TWITTER [#LANGOER](https://twitter.com/LANGOER)

Slideshare [LangOER](https://www.slideshare.net/LANGOER)

Mendeley [LangOER: OER and languages](https://www.mendeley.com/collections/LANGOER-OER-and-languages)

Diigo Group [Best content in OER and languages](https://www.diigo.com/group/Best-content-in-OER-and-languages)

Facebook [LangOER Teachers group](https://www.facebook.com/Langoer-Teachers-group)

langoer@eun.org

De werk valt onder een [Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationale Licentie](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor deze publicatie (mededeling) ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.

Publicatiedatum: 7 januari 2015. Te citeren als: **Udnaes, M., Titlestad, G., Johannessen, Ø. (2014). Policy Brief - Open Educational Resources in your Own Language, in your Way.** LangOER consortium <http://langoer.eun.org/>.

1.0 Samenvatting

De toegankelijkheid van onderwijs en van Open Leermiddelen (*Open Educational Resources*, hierna: OER) staat in veel Europese landen telkens hoger op de agenda; er wordt in toenemende mate prioriteit aan gegeven. OER gelden niet meer als een randverschijnsel in het onderwijs, maar maken inmiddels deel uit van de wereldwijde algemene educatie.¹ Maar de ontwikkeling van OER in andere dan de wereldtalen – vooral Engels – blijft daarbij achter.

Gezien het nationaal belang van OER in de eigen talen, doen we de volgende aanbevelingen aan **regeringen**:

- **De vorming van nationaal beleid ten behoeve van OER in kleinere talen.**
- **Het faciliteren – in samenwerking met de particuliere, publieke en onderwijssector – van marktplaatsen en samenwerkingsplatformen voor hoogwaardige OER.**
- **Aansturing bij de ontwikkeling van open kaders en normen om zodoende de koppeling te versoepelen tussen opslag en inzet van OER (het aanbieden én aannemen van leermateriaal, compatibele applicaties en aanpasbare diensten)**

OER hebben grote voordelen boven andere leermiddelen. Men kan ze opslaan, hergebruiken, wijzigen, samenvoegen of verder verspreiden, want OER:

- kunnen zonder juridische problemen keer op keer gratis worden ingezet
- maken onderwijsdeelname tegen lage kosten mogelijk
- maken kwaliteitsborging van te gebruiken leermiddelen mogelijk
- versterken innovatie, creativiteit en duurzaam gebruik
- maken de snelle ontwikkeling van cursussen en programma's mogelijk
- drukken de kosten van (deels) online aangeboden onderwijs
- kunnen, door de digitale levering, te allen tijde kwalitatief hoogwaardig materiaal beschikbaar stellen

2. Inleiding

2.1. Begripsbepaling

Open Educational Resources (OER), oftewel Open leermiddelen, worden als volgt gedefinieerd in de *2012 Paris Open Educational Resources (OER) Declaration*: “onderwijs-, leer- en onderzoeksmateriaal in welk medium dan ook, digitaal of anderszins, dat zich bevindt in het publieke domein of is vrijgegeven onder een open licentie die kosteloos toegang, gebruik, wijziging en herverdeling door derden toestaat met geen of weinig beperkingen. Het idee van open licenties is integraal onderdeel van bestaande juridische kaders omtrent intellectueel eigendom, conform de definities in de betreffende internationale conventies, waardoor het auteurschap van het werk gerespecteerd blijft”.

¹ Weller M. (2014). The battle for Open. <http://www.ubiquitypress.com/site/books/detail/11/battle-for-open>

Zowel *Massive Open Online Courses* (MOOCs) als OER vormen belangrijke pijlers onder het open onderwijs. In deze nota beperken we ons tot de laatste.

In heel Europa laat zich de noodzaak voelen om OER in kleinere talen te ontwikkelen. Voor de bevolkingen van de meeste Europese landen geldt dat ofwel de landstaal een kleinere taal is (in vergelijking met de wereldtalen en de meest gebruikte talen – vooral het Engels) zoals Estisch, Noors of Roemeens, ofwel is er sprake van een of meer kleinere taalgemeenschappen, zoals de Friezen of de Sami.

2.2. De huidige situatie

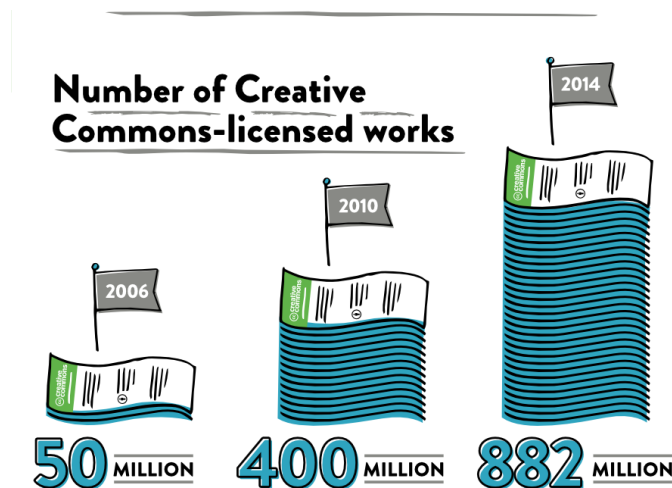
De afgelopen jaren hebben verschillende Europese regeringen strategieën/beleidslijnen ontwikkeld of verklaringen aangenomen ten behoeve van “open” onderwijs. Slechts in enkele gevallen wordt daarbij specifiek gerefereerd aan OER.

Op internationaal niveau hebben UNESCO en de *Commonwealth of Learning* (CoL) in 2012 het *World OER Congress* georganiseerd. Bij die gelegenheid is de *Paris OER Declaration* aangenomen, die regeringen wereldwijd aanspoort om de licenties vrij te geven voor leermateriaal dat is gefinancierd met publieke middelen. Een van de aanbevelingen was “het versterken van strategieën en beleidslijnen met betrekking tot OER en het stimuleren van gericht beleid – binnen bredere onderwijsbevorderingsstrategieën – met betrekking tot productie en gebruik van OER.” Kortere geleden hebben directeuren, rectoren en (vice)voorzitters van talrijke hogeronderwijsinstellingen over de hele wereld de ICDE en UNESCO opgeroepen om door te gaan met het aansporen van regeringen om “het gebruik van OER te stimuleren”.²

In Europa worden OER ondersteund door de Europese Commissie, middels het initiatief *Opening Up Education*. Hiermee worden leer- en onderwijsmethoden gestimuleerd die gebruik maken van ict en digitale content, vooral voor wat betreft het ontwikkelen en beschikbaar stellen van OER. Het rapport (okt. 2014) van de *High-Level Group on the Modernisation of Higher Education* van de Europese Unie legt nadruk op het belang van “algehele en vrije toegankelijkheid van educatieve middelen; bij publieke tenders zou open licentie een verplichte voorwaarde moeten zijn, zodat content aangepast, gereproduceerd en elders gebruikt kan worden” (aanbeveling 13).

Alhoewel momenteel al zeer veel onderwijsmiddelen als OER beschikbaar zijn, is het nog steeds ongebruikelijk dat daarbij andere talen dan het Engels worden gebruikt – laat staan kleinere talen.

² ICDE Media press, 5 december 5 2014. www.icde.org/Bali_message

Afb. 1: Het aantal werken onder Creative Commons-licentie is toegenomen, van 50 miljoen in 2006 tot (in de komende jaren) meer dan 1 miljard. Bij de telling zijn alle soorten materiaal inbegrepen.³

Als de strikte UNESCO-definitie van OER wordt toegepast, is het beeld op nationaal niveau niet gunstig voor de meeste landen die worden opgevoerd in het rapport over hoogwaardige OER in kleinere talen – een onderzoek dat met steun van LangOER EU is uitgevoerd.⁴ Toch zijn er in Europa goede initiatieven op het gebied van OER te vinden: Federica⁵ in Italië, Periodica in Letland (Letse Nationale Digitale Bibliotheek)⁶, NDLA in Noorwegen⁷, Scholaris in Polen (het meest sprekende voorbeeld van een van overheidswege gefinancierd platform voor OER)⁸, RURA in Frankrijk⁹ en Wikiwijs in Nederland¹⁰.

3. Welke voordelen heeft een regering van het aannemen, bevorderen en stimuleren van OER in kleinere talen?

3.1. Meer efficiëntie

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD)¹¹ verwacht dat "vrij delen de ontwikkeling van nieuwe leermiddelen bespoedigt, interne verbetering, innovatie en hergebruik stimuleert en de betreffende instelling helpt om het materiaal en het interne en externe gebruik ervan goed bij te houden."

³ <https://stateof.creativecommons.org/report/>

⁴ LangOER publications & reports. Open Educational Resources (OER) in less used languages: a state of the art report - July 2014 <http://langoer.eun.org/resources>

⁵ <http://www.federica.unina.it>

⁶ <http://www.federica.unina.it>

⁷ <http://www.ndla.no>

⁸ <http://scholaris.pl>

⁹ <http://www.eul.education.fr/consultation/presentation/present/index.html>

¹⁰ <http://wikiwijsleermiddelenplein.nl>

¹¹ OECD's report: Giving knowledge for free: the Emergence of Open Educational Resources".

<http://www.oecd.org/edu/cei/givingknowledgeforfree/theemergenceofopeneducationalresources.htm>

Centrale opslagplaatsen van OER in regionale talen trekken informele leerlingen aan en verkleinen het verschil tussen informeel leren en officiële onderwijsprogramma's. Zulke opslagplaatsen bieden ook kansen om een levenlang te blijven leren, en ondersteunen doorlopende professionele ontwikkeling.

Het Barcelona Initiatief is een EU-beleidsinitiatief op het gebied van meertaligheid. Het wil bereiken dat elke burger twee extra talen beheerst, naast de moedertaal. Dit EU-beleid is een krachtig pleidooi voor het ontwikkelen van OER in kleinere talen; het is bovendien integraal onderdeel geworden van alle andere EU-beleidsvelden, zoals cultuur, jeugd, maatschappelijke participatie, levenslang leren en werkgelegenheid.

Verder geldt dat, als de efficiënte werking van OER in de praktijk is aangetoond, OER zich snel zullen verspreiden over alle onderwijssystemen – en daarbuiten. Uit een infographic over de ontwikkeling van OER blijkt dat deze zich al sinds de beginfase (1992-2002) over het universiteitssysteem hebben verspreid, en daarna in sterk toenemende mate ook over andere onderdelen van het educatief stelsel.¹²

3.2. Toename in de leer- en onderwijskwaliteit

“Het inzetten van de moedertaal van het kind in het officiële onderwijs is een van de belangrijkste voorwaarden voor een goede leerloopbaan en de intellectuele ontwikkeling”, aldus UNESCO.¹³

Dit zou regeringen moeten aansporen om het online gebruik van de moedertaal te bevorderen. Maar uit het onderzoek van Kornai¹⁴ blijkt dat “niettegenstaande de grote mogelijkheden van het internet om in andere talen te leren, toch minder dan 5 procent van de huidige talen op internet wordt gebruikt.”

Het gebruik van OER in kleinere talen kan opleiders en leerlingen ertoe aanzetten om kritische reflectie toe te passen en zich te begeven in het pedagogisch debat over de verbetering van leer- en onderwijskwaliteit. Het feit dat men OER kan hergebruiken – ook in nieuwe combinaties – onderstreept de essentiële rol van docenten in de ontwikkeling en verbetering van zulk materiaal.

3.3. Mogelijke besparingen

Onderwijsmiddelen die uit publieke middelen zijn gefinancierd en een licentie als OER hebben gekregen, leiden – naast de directe besparing van het niet opnieuw te hoeven financieren – tot aanzienlijke voordelen en maximalisering van het rendement op de investering (*return on investment*).

Naar aanleiding van de *Paris OER Declaration* uit 2012 schreven Sir John Daniel, de voormalige CEO van het *Commonwealth of Learning*, en David Killion, de

¹² <http://elearninginfographics.com/history-open-educational-resources-infographic/>

¹³ 2008 UNESCO report- Mother tongue matters: local language as a key to effective learning. http://www-01.sil.org/literacy/mother_tongue_matters.htm

¹⁴ <http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2013/12/04/how-the-internet-is-killing-the-worlds-languages/>

Amerikaanse ambassadeur van UNESCO, in juli van dat jaar het volgende in *The Guardian*: “Doordat ze aanpasbaar en vrij toegankelijk zijn, kunnen OER de wereldwijde onderwijs crisis helpen oplossen en bijdragen aan duurzame economische groei – als regeringen althans tot actie bereid zijn.”

Voor studenten vormen OER een kostenbesparing op hun studieboeken. “Open studieboeken hebben studenten al 110 miljoen dollar bespaard,” aldus Creative Commons¹⁵. Er zijn ook andere onderzoeken gepubliceerd die een schatting bevatten van de mogelijke kostenbesparing voor studenten door middel van studieboeken met open licentie¹⁶. In een cijfermatig overzicht van de *OER Research Hub* wordt gesteld dat “88,4% van de leerlingen zegt dat de mogelijkheid om gratis te studeren van invloed is geweest op hun besluit om OER te gebruiken.”¹⁷ Wat instellingen betreft: bijv. het *Broward College Online* bespaart jaarlijks 250.000 dollar door middel van schoolboeken met open licentie.¹⁸

3.4 Kansen qua innovatie

“79,4% van de docenten gebruikt OER om nieuwe ideeën en inspiratie op te doen,” aldus het bovengenoemde cijfermatige overzicht van de *OER Research Hub*.

OER bieden ook ruimte voor nieuwe toetsingsvormen. G. Conole en U. Ehlers stellen dat “instellingen die open leermethoden hanteren, in toenemende mate OER gebruiken. De leerinhoud wordt vastgesteld met behulp van bijvoorbeeld collegiale feedback en kritische toetsing door vakgenoten”¹⁹.

OER bieden mogelijkheden voor verdere mobiliteit binnen Europa. De OER-gemeenschap van UNESCO bevestigt dat het gebruik van OER in plaatselijke talen veel kansen biedt; denk aan taalbescherming en -revitalisatie, taalonderwijs en taalontwikkeling om armoede te bestrijden.²⁰

Door content en kennis op een andere wijze te delen wordt onderwijsinnovatie aangezwengeld, aldus Dirk van Damma – OECD/CERI²¹. Men kan OER als een maatschappelijke (eerder dan technische) innovatie beschouwen, met de potentie om het onderwijs op geleidelijke (eerder dan op revolutionaire) wijze om te vormen – indien aan wordt gesloten bij de huidige stand van kennis van het leerproces en bij de behoeftes van docenten. Van Damma is van mening dat OER laten zien hoe maatschappijen, kenniswerkers en opleiders in de toekomst kennis zullen verwerken: delen, samenwerken, praktijk-communities, enzovoorts.

¹⁵ <https://stateof.creativecommons.org/>

¹⁶ <http://www.siyavula.com> and <http://education.gov.za/SiyavulaTextbooks/tabid/886/default.aspx>

¹⁷ <https://oerresearchhub.files.wordpress.com/2014/11/oerrh-evidence-report-2014.pdf>

¹⁸ Broward College Online Case Study: <http://www.oeconsortium.org/projects/showcases/oer-at-broward-college-online/>

¹⁹ <http://www.icde.org/filestore/Resources/OPAL/OPALEhlersConoleNamibia.pdf>

²⁰ Oates, L. (2009). Coming up short in the OER movement: African Language OERs

<http://ojs.stanford.edu/ojs/index.php/a2k/article/view/449/2751>

²¹ <http://www.slideshare.net/OECD/EDU/open-educational-resources-sharing-content-and-knowledge-differently-is-a-driver-of-innovation-in-education>

4. Wat zijn de grootste uitdagingen voor regeringen bij het overgaan tot en bevorderen van OER in kleinere talen?

4.1. Gebrek aan beleid en beleidskaders en de vertaling daarvan op uitvoeringsniveau

Uit POERUP-overzichten van beleidslijnen in Europa betreffende het overgaan op OER blijkt dat er “zeer weinig actief nationaal beleid bestaat; waar wél sprake is van nationaal beleid inzake open onderwijs, wordt geen speciale melding gemaakt van OER.” Uit onderzoek blijkt dat hoger onderwijsinstellingen “het concept van OER een warm hart toedragen en het wel een kans willen geven”²², maar daarbij wel behoefte hebben aan ondersteuning op nationaal/instellingsniveau.

De vertaalslag van beleid naar uitvoering vereist een bepaalde mate van toewijding; niet alleen van regeringen, maar ook van instellingen en individuele personen. Initiatieven uit het veld moeten door nationale beleidsinitiatieven gesteund worden, en vice versa: beleid dat in intentieverklaringen blijft hangen, leidt niet tot resultaten. Een goed voorbeeld is Wikiwijs, een “OER-platform voor docenten, dat door het Ministerie van OCW is opgezet voor de ontwikkeling en het gebruik van OER en de verbetering van de toegankelijkheid van digitale leermiddelen”²³.

Verandering en hervorming beginnen vaak op het snijvlak tussen top down-initiatieven en bottom-up acties. Om initiatieven in het veld te genereren, zijn nationale beleidslijnen wel bittere noodzaak. “Er zijn talrijke top down-initiatieven om de overgang naar OER aan te sporen (vooral waar het open schoolboeken betreft), maar voorbeelden van bottom-up beleid blijven daarbij achter.”²⁴

Er wordt aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het openleggen en bevorderen van OER, maar de resultaten worden deels gedrukt door verzet tegen die openheid. Beleidsmatige tussenkomst kan dan helpen om het klimaat van verzet om te buigen en richting meer dialoog en samenwerking te sturen, zowel op nationaal als op internationaal niveau.

4.2. Te weinig kennis van aanwezigheid, gebruik en effect van kwalitatief hoogwaardige OER

“In het Franse pedagogische systeem zijn open leermiddelen vanouds ruimschoots voorhanden, maar docenten noch leerlingen weten van het bestaan ervan of kennen de juiste manier om die te hergebruiken.”²⁵

Een van de grootste uitdagingen voor het gebruik van OER is de vindbaarheid ervan; de beproefde opslagsystemen van OER zijn niet goed bekend.²⁶

²²<http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/openingthecurriculum2014.pdf>

²³<http://www.slideshare.net/GrainneConole/promoting-policy-uptake-for-oer-and-moocs>

²⁴OER Research Hub, OER Evidence Report 2013-2014

²⁵<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002286/228649e.pdf>

²⁶OER Research Hub <http://oerresearchhub.org>

Er bestaan amper overzichtssystemen van OER die vergelijkbaar zijn met POERUP, de *OER Research Hub*²⁷ of de LangOER-projecten. Het effect van zulke systemen wordt onderzocht, zoals middels het onderzoeksproject ROER4D. Het is lastig om feedback te krijgen van gebruikers van OER, omdat de middelen meestal vrij toegankelijk zijn, zonder dat men zich eerst dient te registreren. Dientengevolge zijn de meeste overzichtsonderzoeken afhankelijk van vrijwillige feedback.

“Bij een breed onderzoek onder Amerikaanse hoger onderwijsinstellingen is de kwaliteit van OER in grote lijnen als vergelijkbaar met die van traditionele leermiddelen beoordeeld”, aldus E. Allen en J. Seaman. “De grootste belemmering voor een bredere overgang naar OER ligt nog altijd in de perceptie van de instelling van de tijd en moeite die het kost om materiaal te vinden en te beoordelen.”²⁸

Men mag aannemen dat minder omvangrijke markten voor OER (zoals die in kleinere talen) minder overlevingskansen hebben dan de grotere markten, waarin het Engels dominant is. Toch laten de Catalaanse en Welshe markten voor OER juist het tegenovergestelde beeld zien: ondanks de kleine markt kunnen OER zich daar handhaven en zelfs groeien.

4.3. Talige en culturele belemmeringen voor (her)gebruik van OER

Vaak worden talen eerder als hindernis dan als voordeel gezien, bijvoorbeeld omdat sommige uitvoerenden niet goed weten hoe om te gaan met meerdere talen in één klasruimte. Ook realiseert men zich nog altijd te weinig dat meertaligheid een verrijking voor het onderwijs kan zijn.

Om de meertalige en kleinere taalgemeenschappen van Europa te bereiken moeten de leermiddelen ‘reisklaar’ zijn – dat wil zeggen dat ze overdraagbaar en aanpasbaar zijn. Ze moeten in andere dan de oorspronkelijke culturele en talige context kunnen worden ingezet. Een mogelijkheid is om OER te vertalen, maar de vertaling van educatieve middelen ondergraaft de eigen kenniscultuur. Waar OER niet in kleinere talen voorhanden zijn, zullen leerlingen en opleiders op de dominante talen terugvallen, wat op zijn beurt leidt tot verzwakking van het educatief systeem in kleinere talen.

4.4. Gebrek aan goede modellen

Fragmentering, de vrees voor slechte kwaliteit, een gebrek aan initiatieven, een kleine markt etc., ze zijn te bestrijden met een ecologische benadering van de productie en inzet van hoogwaardige OER. Noorwegen heeft zo’n model ontwikkeld (zie kader 3) voor het hoger voortgezet onderwijs. De grondslag voor dit model is de overtuiging dat onderwijs een publieke zaak is en dat de ontwikkeling van leermateriaal met publieke middelen dient te geschieden. Zodoende kan het materiaal onder een Creative Commons-licentie worden uitgebracht en staat het dus open voor (her)gebruik, combinering, aanpassing en verdere verspreiding. Zo’n

²⁷ OER Research Hub <http://oerresearchhub.org>

²⁸ <http://www.onlinelearningsurvey.com/reports/openingthecurriculum2014.pdf>

ecosysteem voor OER bevordert de soepele ontwikkeling ervan richting algemene, brede toepassing. De Nationale Digitale Leer Arena (NDLA) wordt in de aanbevelingen beschreven; zie paragraaf 5.2.

4.5. Het concept van open delen wordt nog niet ten volle begrepen, overgenomen en verankerd in het onderwijssysteem

De cultuur en gewoontes van de traditionele druk- en uitgeverwereld worden overgebracht naar de digitale wereld, omdat een koersverlegging nodig is. OER worden – terecht – beschouwd als concurrentie voor de uitgeverwereld. Het concept van open delen wordt nog niet ten volle begrepen, overgenomen en verankerd in het onderwijssysteem.

5. Beleidsaanbevelingen

Door meerdere partijen zijn al artikelen geschreven die op beleid gericht zijn en inspirerend kunnen werken bij het ontwikkelen van nationale beleidlijnen voor OER: de *EU High Level Group*²⁹, *Open Policy Registry*³⁰ (voorbeelden van goedgekeurd beleid op het niveau van het land zelf en zijn nationale instellingen), *Open Policy Network*³¹ (helpt beleidsmakers door middel van een instrumentarium voor beleidsontwikkeling en -beoordeling, dat is ontwikkeld door OER Africa). Het gedeelde beleidsforum van ICDE/UNESCO³² doet meerdere beleidssuggesties voor een holistische benadering van open onderwijs, OER en vrije toegankelijkheid.

De landsrapporten van UNESCO IITE³³ bevatten overzichten, toekomstperspectieven en aanbevelingen; een voorbeeld is het rapport over Frankrijk, uitgebracht in oktober 2014.

Onze conclusie is dat, om een gunstig klimaat te scheppen voor de overgang naar OER in kleinere talen, een regering:

- nationaal beleid zou moeten formuleren ten behoeve van OER in kleinere talen;
- in samenwerking met de particuliere, publieke en onderwijssector marktplaatsen en samenwerkingsplatformen voor hoogwaardige OER zou moeten faciliteren;
- de ontwikkeling van open kaders en normen aan zou moeten sturen, om zodoende de koppeling tussen het opslaan en het inzetten van OER te versoepelen (het aanbieden én aannemen van leermateriaal, compatibele applicaties en aanpasbare diensten)

²⁹ *EU High Level Group calls for targeted funding to boost use of new technologies in higher education.*
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1188_en.htm

³⁰ Open policy registry: https://wiki.creativecommons.org/OER_Policy_Registry

³¹ Open policy Network: <https://openpolicynetwork.org>

³² http://icde.org/en/b7C_wRrOXp.ips

³³ Touzé S. (2014). Open educational Resources in France: Overview, perspectives and Recommendations. UNESCO IITE: Moscow. <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002286/228649e.pdf>

5.1. Regeringen zouden nationaal beleid moeten formuleren ten behoeve van OER in kleinere talen

Om de voordelen van OER ten volle te benutten binnen de context van hun eigen taal/talen, zouden regeringen een holistisch en samenhangend beleid moeten ontwikkelen voor de ontwikkeling en het gebruik van OER in de eigen talen. Zulk beleid dient essentiële zaken te behandelen, zoals financiering, capaciteit en open delen, evenals eventuele formele zaken. Ook zouden stimulerings-, rapportage- en toetsingsinstrumenten moeten worden verdisconteerd in het nationale beleid en het beleid van instellingen.

Hoewel we ons bij onze aanbevelingen concentreren op nationale beleidskeuzes, zijn ook beleidskeuzes op regionaal, gemeenschaps- en instellingsniveau essentieel voor de overgang naar en inzet van OER.

Beleid voor het vrije gebruik van OER in kleinere talen is een cruciale factor voor een succesvolle overgang naar OER en optimale benutting van de voordelen ervan.

Kader 1. Voorbeeld open schoolboeken: OER-initiatieven uit West-Canada

“In april 2014 hebben de drie West-Canadese provincies een overeenkomst ondertekend voor de samenwerking en uitwisseling bij het gebruik en de aanpassing van OER. Daarbij wordt voortgebouwd op de steun die het Ministerie van Gevorderd Onderwijs van British Columbia in oktober 2012 bood voor de productie van open schoolboeken voor de 40 best bezochte eerste- en tweedejaars vakken van het provinciaal post-secundair onderwijssysteem. In mei 2014 is aan het initiatief financiering toegekend ten behoeve van nog eens 20 schoolboeken voor vaardigheidstrainingen en technische programma’s. Het Ministerie van Onderwijs van Alberta heeft bovendien 2 miljoen dollar toegezegd voor ondersteuning van OER, in samenwerking met de andere provincies.” Rory McGreal, ICDE-leerstoel voor OER.

Kader 2. Nederland: het Wikiwijs-initiatief

“Wikiwijs is een top down-programma, in 2008 aangekondigd door het Ministerie van OCW. Alle content die het bevat wordt beschikbaar gesteld onder een Creative Commons Naamsvermelding- of Naamsvermelding-GelijkDelen-licentie. Wikiwijs borgt de kwaliteit middels collegiale toetsing alsook door kwaliteitskeurmerken die door andere organisaties worden gecertificeerd. Het doel van Wikiwijs is niet alleen de ontwikkeling en inzet van OER, maar ook de ondersteuning van docenten bij de professionalisering en productie van hun eigen onderwijsmateriaal of cursussen. Via dit systeem hebben Nederlandse docenten 650.000 vakinhoudelijke bouwstenen en 35.000 gehele lessen tot hun beschikking gekregen. Robert Schuer van de Open Universiteit kon tijdens het beleidsdebat van Creative Commons over “Really Open Education” bij het Europees Parlement in februari 2014 melden dat de Nederlandse regering kortgeleden een programma heeft afgekondigd dat jaarlijks 1 miljoen euro beschikbaar stelt aan open en online-onderwijs op het niveau van het hoger

onderwijs.”³⁴

5.2 Regeringen zouden in samenwerking met de particuliere, publieke en onderwijssector marktplaatsen en samenwerkingsplatformen voor hoogwaardige OER moeten faciliteren

De OER-gemeenschap en mogelijke andere belangstellenden in OER vertonen weinig onderlinge samenhang en hebben niet veel platformen tot hun beschikking voor samenwerking, financiering en ontwikkeling. Op landsniveau kunnen regeringen en nationale diensten overwegen om stimuleringsmaatregelen voor netwerken in te zetten. Dit kan als katalysator fungeren voor toenemende samenwerking en innovatie inzake OER. Bij zulke samenwerking dient ook aan mogelijke privaat-publieke partnerschappen te worden gedacht.

Bij het overwegen van modellen en concepten voor platformen en marktplaatsen kan worden voortgeborduurd op bestaande, succesvolle structuren, zoals het Noorse NDLA-model. Voor modellen die de overgang naar OER in kleinere talen willen stimuleren, dient met de volgende zaken rekening te worden gehouden:

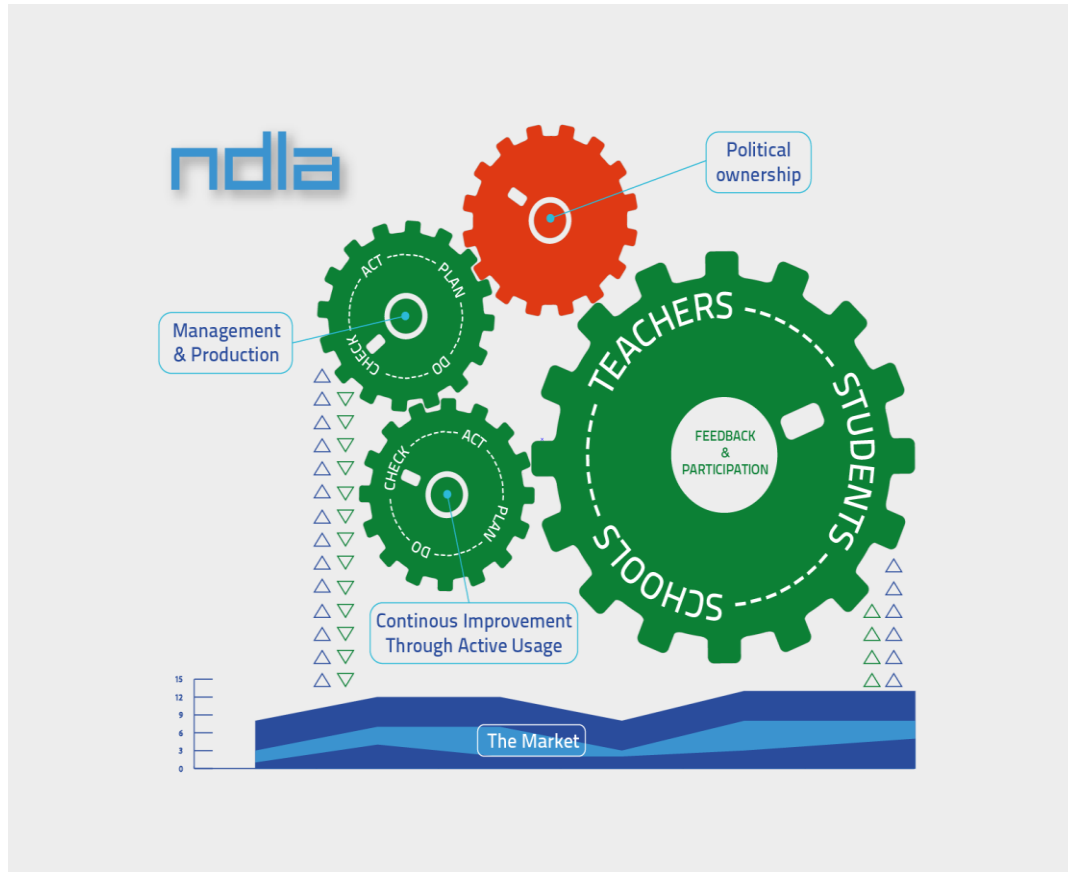
- In het gehele ontwikkelings- en gebruiksproces van OER moet plaats worden ingeruimd voor hoge onderwijsinstellingen, docenten alsook de onderwijssector in zijn totaliteit
- Het aanmaken en samenstellen van OER
- Indien relevant: het gebruik van aangeschaft materiaal van al dan niet publieke instellingen
- Kwaliteitsborging
- Opslag
- Gebruikersvriendelijke toegang
- Signaleren van nieuwe wensen v.w.b. OER

Kader 3: Voorbeeld van een eco-model voor OER op nationaal niveau: de Nationale Digitale Leer Arena (NDLA) in Noorwegen

In 2006 heeft het Noorse Ministerie van Onderwijs en Onderzoek aangekondigd 50 miljoen Noorse kronen te willen reserveren voor digitale leermiddelen in het hoger voortgezet onderwijs. Door aangepaste wetgeving is de verantwoordelijkheid voor gedrukte en digitale leermiddelen bij de provinciebesturen komen te liggen. Deze hebben een samenwerkingsverband opgericht voor de levering van open digitale leermiddelen. Die samenwerking is de tegenwoordige NDLA. Zowel de markt als de docenten en leerlingen zijn in het proces behaald. Momenteel bedraagt het jaarlijkse budget ca. 8 miljoen euro. De NDLA is opgezet als virtuele organisatie. De provincies verzorgen gezamenlijk de administratieve ondersteuning, om zo de kosten te beperken.

³⁴ <http://oerpolicy.eu/really-open-education-policy-discussion-in-the-european-parliament-18th-february-2014>

De NDLA is een publiek samenwerkingsverband, in beheer bij 18 (van de 19) Noorse provincies. Het doel is om alle vakken in het hoger voortgezet onderwijs te bedienen met hoogwaardige digitale OER.

Afbeelding 2: Het voorbeeld van de NDLA illustreert hoe publiek eigendom van zowel het nationale schoolsysteem als een landelijk OER-lichaam een duurzame markt voor zowel traditionele als open leermiddelen ondersteunt.

5.3. Regeringen zouden de ontwikkeling van open kaders en normen aan moeten sturen, om zodoende de koppeling te versoepelen tussen het bewaren en het inzetten van OER (het aanbieden én aannemen van leermateriaal, compatibele applicaties en aanpasbare diensten)

Om het potentieel van OER ten volle te benutten, dienen OER-systemen en de opslag ervan open te zijn voor gebruik in verschillende talen, culturen en landen.

Probleemloze toegang tot hoogwaardige OER in verschillende instellingen, talen en landen is van groot belang voor zowel leerlingen, docenten en hoger

onderwijsinstellingen als voor het onderwijssysteem in zijn totaliteit; het zou bovendien aanpassing van OER aan de betreffende cultuur vergemakkelijken.

Voor een probleemloze toegang dient een aantal zaken op elkaar te worden afgestemd of opgelost, zoals: vertaling, semantiek, metadata, koppeling tussen platformen en toegang tot de inhoud.

De beschikbaarheid en het volume van OER in dominante talen als het Engels moet niet als bedreiging worden gezien, maar veeleer als gunstig voor de ontwikkeling van OER die aan plaatselijke talen en culturen worden aangepast.

Op opslagsystemen die toegang bieden tot OER moeten landelijke en internationale standaarden en classificatiekaders worden toegepast, zodat de erkenning en gebruikmaking door verschillende instellingen, talen en landen soepel kan verlopen. Zulke gestandaardiseerde systemen voor het importeren/exporteren van OER kunnen ook worden gebruikt om beschikking over het materiaal te krijgen.

Als gesteld in 4.1 vormen de problemen om OER te vinden, te beoordelen en te gebruiken een grote uitdaging voor de brede overgang naar OER. Naar onze overtuiging kan gebruikersvriendelijke, probleemloze toegang tot OER een 'game-changer' worden voor de educatieve sector.

Dit is eerder een aanbeveling voor langetermijnbeleid, die al in een vroeg stadium aandacht verdient van intergouvernementele organisaties en actoren, zoals UNESCO en de EU.

Belangrijkste referenties

Bradley, L. & Vigmo, S. (2014). *Open Educational Resources (OER) in less used languages: a state of the art report*. LangOER consortium <http://langoer.eun.org/>

De los Arcos, B., Farrow, R., Perryman, L.-A., Pitt, R. & Weller, M. (2014). *OER Evidence Report 2013-2014*. OER Research Hub. <http://oerresearchhub.org/about-2/reports/>

Europese Commissie. Persbericht: *EU High Level Group calls for targeted funding to boost use of new technologies in higher education*, Brussel 22 oktober 2014 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1188_en.htm

Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., Freeman, A., Kampylis, P., Vuorikari, R., Punie, Y. (2014). *Horizon Report Europe- 2014 Schools Edition*. Office of the European Union and The New Media Consortium <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/horizon-report-europe-2014-schools-edition>

POERUP project (2014). Sero Consulting, Deliverable D4.1, *Overview of European and international policies relevant for the uptake of OER*. http://poerup.referata.com/w/images/POERUP_D4.1_Overview_of_European_and_international_policies_relevant_for_the_uptake_of_OER_v1.0.pdf

Van Damme, D (2014). "Open educational resources: sharing content and knowledge differently as a driver of innovation in education". Openingspeech van de OER Konferenz in 2014 <https://wikimedia.de/wiki/OERde14/Programm/keynote>

Extra referenties

Camilleri A., Ehlers U., Pawlowski J. (2014). *State of the Art Review of Quality Issues related to Open Educational Resources (OER)*. JRC Scientific and Policy Reports. <http://is.jrc.ec.europa.eu/pages/EAP/documents/201405JRC88304.pdf>

Daniel, J., Killion, D. (2012). *Are open educational resources the key to global economic growth?* The Guardian Professional, 4 juli. <http://www.theguardian.com/higher-education-network/blog/2012/jul/04/open-educational-resources-and-economic-growth>

Europese Commissie (2013). *The Opening up Education initiative*. <http://www.openeducationeuropa.eu/en/initiative>

Kornai, A. (2013). *Digital Language Death*. http://eprints.sztaki.hu/7564/1/Kornai_1_2441287_ny.pdf

Kozma, B. R. (2008). *Comparative Analysis of Policies for ICT in Education*. In Joke Voogt, Gerald Knezek (Eds.) [*International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education*](#), volume 20, pp 1083-1096. Springer

POERUP project (2014). Land rapporten. http://poerup.referata.com/wiki/Main_Page

Schwach, V., Mæsel, E. (2013). *Pensum i høyere utdanning – hvilke læremidler brukes? Kartlegging av praksis i utvalgte fag*. Rapport 29/2013. <http://www.nifu.no/files/2013/11/NIFUrapport2013-29.pdf>

Śliwowski, K., & Grodecka, K. (2013). *Open Educational Resources in Poland: Challenges and Opportunities*. UNESCO: Moskou. <http://iite.unesco.org/publications/3214727/>

UNESCO (2014) *Education For All Global Monitoring Report 2013/2014*.

<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport>

Wiley, D., Green C., & Soares, L. (2012). *Dramatically bringing down the cost of education with OER: How open education resources unlock the door to free learning*. Centre for American Progress and EDUCAUSE <https://www.americanprogress.org/issues/labor/news/2012/02/07/11167/dramatically-bringing-down-the-cost-of-education-with-oer/>

Zourou K. (2014). *Why do OER matter for less used languages?* Blog post, 11 juli.

<http://blogs.eun.org/langoer/2014/07/11/why-do-oer-matter-for-less-used-languages>

Enkele andere relevante links

- UNESCO heeft een toolkit voor beleidsmakers op het terrein van ICT in het onderwijs: <http://www.infodev.org/en/Project.11.html>
- Taalbeleid in Estland: <http://www6.gencat.net/llengcat/noves/hm04primavera-estiu/docs/rannut.pdf>
- Britse Columbia Campus OpenED: <http://open.bccampus.ca/about-2/>
- Voorbeeld van een nationaal beleidsbeslissing: India: <http://www.col.org/blog/Lists/Posts/Post.aspx?ID=177>
- *Wales Open Education* intentieverklaring, belangrijke toezeggingen: http://www.oerwales.ac.uk/?page_id=4
- Wat is Open Education: http://en.wikipedia.org/wiki/Open_education
- Missie van de VK Open Universiteit: <http://www.open.ac.uk/about/main/mission>
- OEC consortium: <http://www.oeconsortium.org/about-oec/>
- UNISA OER beleid: <http://www.unisa.ac.za/default.asp?Cmd=ViewContent&ContentID=27755>
- OER op de VK Open Universiteit: <http://www.open.ac.uk/about/open-educational-resources/>